

Havørrede Als
Att. Per Lorenzen

Kystdirektoratet
J.nr. 24/05776-19
Ref. Julie Elisa Søby
28-10-2024

Tilladelse til etablering af stenrev, samt udplantningen af ålegræs ved Gårdbæk, og Kegnæs, Sønderborg Kommune og Aabenraa Kommune

Kystdirektoratet giver hermed tilladelse til etableringen af stenrev, og udplantningen af ålegræs ved Gårdbæk, Aabenraa Kommune og Kragenæs, Sønderborg Kommune.

Tilladelsen indeholder afgørelse efter kystbeskyttelsesloven, kysthabitatbekendtgørelsen og miljøvurderingsloven.

Kystdirektoratet har vurderet, at det ansøgte kan tillades efter kystbeskyttelsesloven.

Kystdirektoratet har vurderet, at der ikke skal udarbejdes en konsekvensvurdering for projektet.

Kystdirektoratet har vurderet, at projektet ikke er omfattet af miljøvurderingslovens bilag 1 eller 2.

Lovgrundlag

Etablering af stenrev og udplantningen af ålegræs på søterritoriet kræver tilladelse fra Kystdirektoratet, jf. § 16 a, stk. 1, nr. 2 i kystbeskyttelsesloven (LBK nr. 73 af 18/01/2024). I henhold til § 16 a, stk. 4, kan der stilles vilkår i forbindelse med en tilladelse efter kystbeskyttelseslovens § 16 a.

Kystdirektoratet skal, når der træffes afgørelse efter kystbeskyttelsesloven, vurdere om projektet kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde eller visse udpegede arter væsentligt, jf. § 3 i bekendtgørelse om administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter for så vidt angår kystbeskyttelsesforanstaltninger samt etablering og udvidelse af visse anlæg på søterritoriet (BEK nr. 654 af 19/05/2020).

Kystdirektoratet skal, når træffes afgørelse efter kystbeskyttelsesloven, samtidig vurdere om projektet kræver en miljøkonsekvensvurdering (VVM), jf. § 21, stk. 1, i bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (LBK nr. 4 af 03/01/2023).

Tilladelsen gives på følgende vilkår

Fælles vilkår efter kystbeskyttelsesloven og kysthabitatbekendtgørelsen:

1. Udformningen og etableringen af stenrevne og udplantningen af ålegræsset skal ske i overensstemmelse med det ansøgte.
2. Der må ikke uden Kystdirektoratets tilladelse foretages udvidelser eller ændringer af projektet eller anlægsmetoderne.

Vilkår efter kystbeskyttelsesloven:

3. Tilladelsen bortfalder hvis anlægsarbejdet ikke er afsluttet indenfor 5 år fra udstedelsen af denne tilladelse.
4. Der må alene benyttes natursten til revne
5. Samtidig med at anlægsarbejdet afsluttes, skal Kystdirektoratet (kdi@kyst.dk), Søfartsstyrelsen (sfs@dma.dk) og Geodatastyrelsen (gst@gst.dk) underrettes herom. Snarest herefter skal samme myndigheder tilsendes en færdigmelding, som dokumenterer at projektet er opført i overensstemmelse med tilladelsen samt angiver anlæggets endelige position.
6. Tilladelsen til at etablere stenrevne og udplantningen af ålegræs må ikke uden tilladelse fra Kystdirektoratet overdrages til andre.
7. Stenrevne og ålegræsset eller dele heraf kan af Kystdirektoratet kræves fjernet, for ejers regning, såfremt vilkår for tilladelsen ikke opfyldes eller overholdes.

Kystdirektoratet (kdi@kyst.dk), Søfartsstyrelsen (sfs@dma.dk) og Geodatastyrelsen (gst@gst.dk) skal underrettes umiddelbart efter stenrevnes og ålegræssets permanente fjernelse.

I forbindelse med en fjernelse af stenrevne og ålegræsset skal området bringes i en stand så tæt på de forhold, som eksisterede inden anlæggets etablering, som muligt.

Der skal tilsendes Kystdirektoratet (kdi@kyst.dk), Søfartsstyrelsen (sfs@dma.dk) og Geodatastyrelsen (gst@gst.dk) dokumentation for reetableringen.

Fælles bemærkninger:

Kystdirektoratet skal gøre opmærksom på at tilladelsen fortabes, hvis nogle af de for tilladelsen fastsatte vilkår ikke måtte blive opfyldt.

Tilladelsen fritager ikke modtageren for pligt til at opnå tilladelser og godkendelser, der måtte være nødvendige for gennemførelse af projektet i henhold til anden lovgivning.

Tilladelsen erstatter ikke privatretlige aftaler med fysiske og juridiske personer, som kan være berørt af projektet, ligesom den ikke fritager ejeren af anlægget for et, i forbindelse med anlæggets tilstedeværelse eller etablering, opstået civilretligt ansvar.

Tilladelsen indeholder ikke en garanti for den projekterede konstruktions sikkerhed eller stabilitet.

Kystdirektoratet skal gøre opmærksom på bekendtgørelse nr. 1229 af 3. oktober 2023 om sejladsikkerhed ved entreprenørarbejder og andre aktiviteter i danske farvande.

Afgørelse efter kystbeskyttelsesloven

Kystdirektoratet har vurderet, at der kan gives tilladelse til det ansøgte projekt med den begrundelse, at der ikke synes at være væsentlige hensyn der taler imod projektet. Kystdirektoratet har bl.a. vurderet at der ikke er væsentlige naturhensyn som taler imod projektet, ligesom der ikke synes at være hensyn i øvrigt, som taler imod projektet.

I forbindelse med Kystdirektoratets vurdering er der bl.a. blevet lagt vægt på de indkomne høringssvar samt at formålet med projektet er naturoprettning. Videre har Kystdirektoratet tillagt det betydning, at der anvendes natursten, samt at stenene udlægges med nøjsomhed.

Ifølge basisanalysen for vandområdeplan 2021-2027 er den samlede økologiske tilstand for vandområdet Flensborg Fjord, indre er dårlig, mens den kemiske tilstand er ikke god. Den samlede økologiske tilstand for vandområdet Flensborg Fjord, ydre er ringe, mens den kemiske tilstand er ikke god.

Målsætningen for begge områder er, at der skal være god økologisk tilstand og god kemisk tilstand. Målsætningerne for både den økologiske og kemiske tilstand er således ikke opfyldt. Det er Kystdirektoratets vurdering, at etableringen af to mindre stenrev, samt udplantningen af ålegræs ikke vil hindre målopfyldelse af god økologisk, samt god kemisk tilstand. Dette vurderes på baggrund af projektets beskaffenhed og karakter, samt at stenene placeres nøjsomt på havbunden, hvorefter de spredes på havbunden med håndkraft.

I forhold til havstrategidirektivet vurderer Kystdirektoratet, at projektet samlet set ikke vil medføre en væsentlig negativ påvirkning af de 11 deskriptorer og dermed ikke medføre en forringelse af havmiljøet.

Kystdirektoratet har i forbindelse med overstående vurderinger vægtet, at der er tale om anlægsarbejdet af begrænset varighed og omfang. Kystdirektoratet har ligeledes vægtet, at udplantningen af ålegræs og etableringen af stenrevne kan have en positiv effekt på havmiljøet.

Kystdirektoratets vurdering er foretaget på baggrund af sagens samlede oplysninger og egne konkrete vurderinger samt almene erfaringer fra sagsområdet.

Kystdirektoratet finder derfor, at der kan gives tilladelse til det ansøgte.

Afgørelse efter kysthabitatbekendtgørelsen

Alle planer og projekter, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for et internationalt naturbeskyttelsesområdes forvaltning, skal vurderes med hensyn til deres virkning på områdets naturtyper og levesteder samt de arter, området er

udpeget for at bevare. Alle planer og projekter skal samtidig vurderes med hensyn til deres virkning på arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV.

Hvis Kystdirektoratet efter høring af andre berørte myndigheder vurderer, at projektet kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde eller en beskyttet art væsentligt, skal der foretages en konsekvensvurdering af projektets virkning.

Projektet ved Gårdbæk, i Flensborg Fjord, er i en afstand af ca. 2,6 km til Natura 2000-område nr. 197 "Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als". Projektet ved Kegnæs ende befinder sig i en afstand af ca. 160 meter til Natura 2000-område nr. 197 "Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als"

Udpegningsgrundlaget er følgende:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 173		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Bugt (1160)
	Rev (1170)	
Arter:	Marsvin (1351)	

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 64		
Fugle:	Edderfugl (T)	Hvinand (T)

De nærmeste marine naturtype til projektområdet ved Kegnæs er Bugt (1160) og rev (1170), som er i en afstand af ca. 460 meter til projektområdet. Det er Kystdirektoratets vurdering at projektet ikke vil have en væsentlig negativ påvirkning på habitatnaturtyperne på udpegningsgrundlag, grundet projektets afstand til naturtyperne, samt at ansøger har oplyst at stenene udlægges nøjsomt, samt udplantningen af ålegræs sker med håndkræft.

Af arter på udpegningsgrundlaget er bilag IV arten marsvin. Det er Kystdirektoratets vurdering, at projektet ikke vil have en væsentlig negativ påvirkning på bilag IV arten marsvin, da stenene etableres på lavere dybder, hvor marsvin ikke opholder sig. Det er hertil vægtet, at ansøger har oplyst at anlægsarbejdet begrænser sig til udlægningen af sten manuelt, samt udplantningen af ålegræs med håndkræft.

Af fugle på udpegningsgrundlaget er edderfugl og hvinand. Det er Kystdirektoratets vurdering at projektet ikke vil have en væsentlig negativ påvirkning på hverken edderfugl eller hvinand, da anlægsarbejdet ikke vurderes at medføre støj eller yderligere forstyrrelser på arterne. Det er hertil vægtet at ansøger har oplyst, at anlægsarbejdet sker ved manuelt udlægning af sten på havbunden, og udplantningen af ålegræs sker med håndkraft.

Kystdirektoratet har i denne sag vurderet, at projektet ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af Natura 2000-områderne eller bilag IV arten marsvin.

Kystdirektoratet vurderer således at der ikke vil ske en væsentlig forringelse af naturtyper og levesteder eller at projektet i øvrigt vil medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for, samt for bilag IV arten marsvin. Kystdirektoratet vurderer derfor, at der ikke skal udarbejdes en konsekvensvurdering for projektet.

Kystdirektoratets vurdering er foretaget på baggrund af sagens samlede oplysninger og egne konkrete vurderinger samt almene erfaringer fra sagsområdet.

Kystdirektoratets vurdering, af at der ikke skal udarbejdes en konsekvensvurdering, skyldes bl.a. projektets begrænsede omfang, karakter og beskaffenhed.

Begrundelse for at projektet ikke er omfattet af miljøvurderingsloven

Det ansøgte projektet er efter Kystdirektoratets vurdering ikke omfattet af bilag 1 eller 2 i miljøvurderingsloven.

Kystdirektoratet har endvidere ikke kendskab til, at det ansøgte projekt er en del af et større projekt på land, som er omfattet af miljøvurderingslovens regler.

Det er derfor Kystdirektoratets vurdering, at der ikke er hverken funktionel sammenhæng med andre projekter eller på anden måde integreret sammenhæng med andre projekter.

Vurderingen er foretaget på baggrund af det ansøgte, Kystdirektoratets kendskab til området og andre sager, ligesom ansøgningen har været sendt i høring ved kommunen og en lang række statslige myndigheder og interesseorganisationer, som ikke har oplyst om andre projekter.

Projektbeskrivelse

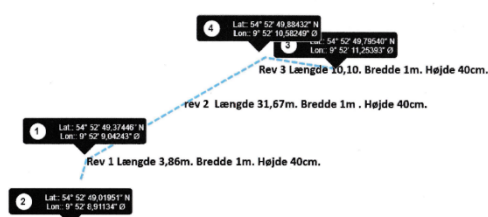
Tilladelsen omfatter etableringen af stenrev, samt udplantningen af ålegræs.

Følgende etableres på de forskellige placeringer:

Kegnæs

På denne placering etableres der et kystnære stenrev. Stenene som bruges er natursten i størrelser af 200 mm til 400 mm. Stenene udlægges som spredte rev i et lag, og udlægges skånsomt på havbunden og fordeles med håndkraft. Stenrevene etableres inden for følgende koordinater:

54 52 49,3	9 52 8,9
54 52 49,3	9 52 9,0
54 52 49,8	9 52 10,5
54 52 49,7	9 52 11,2

Gårdbæk

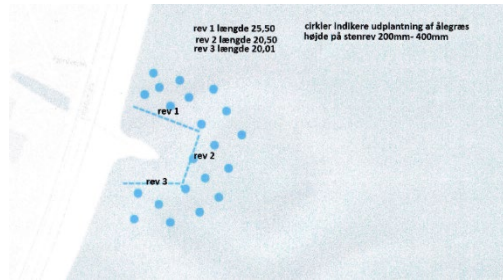
På denne placering udplantes der ålegræs, sat der etableres et kystnært stenrev.

Stenene som bruges er natursten i størrelser af 200 mm til 400 mm. Stenene udlægges som spredte rev i et lag, og udlægges skånsomt på havbunden og fordeles med håndkraft. Rundt om stenene udplantes der ålegræs. Ålegræsset høstes fra nærliggende moderbed, og udplantes med håndkraft.

Stenrevene etableres inden for følgende koordinater:

54 51 19,9	9 29 24,0
54 51 19,6	9 29 25,4
54 51 19,0	9 29 23,8
54 51 19,0	9 29 25,0

Sagsgennemgang

Efter Kystdirektoratet modtog ansøgningen, har den været sendt i høring hos Søfartsstyrelsen, Trafikstyrelsen, Miljøstyrelsen, Plan- og Landdistriktstyrelsen, Fiskeristyrelsen, Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse, Slots- og Kulturstyrelsen, Moesgaard Museum, Sønderborg Kommune og Aabenraa Kommune samt sendt til orientering til Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening, Friluftsrådet, Fritidshusejernes Landsforening, EjendomDanmark og Geodatastyrelsen.

Nedenfor gengives de væsentligste bemærkninger.

Miljøstyrelsen skrev den 2. september bl.a. følgende:

”(...) Miljøstyrelsen bemærker at det ansøgte rev ved Kegnæs, er beliggende nær Natura 2000-området ”Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als” (N197). Der bør foretages en vurdering i forhold til projektets påvirkning af Natura 2000- områdets udpegningsgrundlag (...)

Miljøstyrelsen, Hav- og Vandmiljø gør opmærksom på, at der mangler en redegørelse for, hvor det planlægges at høste ålegræsskud til udplantning af ålegræs. Der er placeret en række ålegræstransektorer kystnært i Danmark, hvor ålegræs tilstanden overvåges som en del af den nationale marine overvågning (NOVANA). Et NOVANA ålegræstransekt strækker sig typisk fra kysten og vinkelret ud på større dybde (hovedtransektet), og strækker sig med 300 m på hver side af hovedtransektet. Der må ikke høstes ålegræsskud indenfor NOVANA-ålegræstransektterne (...) Hav- og Vandmiljø gør endvidere opmærksom på, at udplantning af ålegræs skal ske i en tilstrækkelig afstand fra de eksisterende nationale overvågningstransektorer for ålegræs, således at udplantet ålegræs ikke vil kunne brede sig ind området for transektet, se ovenfor. Breder udplantet ålegræs sig ind i et nationalt overvågnings transekt vil dette kunne forstyrre overvågnings resultater (...)”

Fiskeristyrelsen skrev den 16. august 2024 følgende:

”Fiskeristyrelsens afdeling i Kolding har modtaget denne høring og har ingen bemærkninger til sagen.

Jeg har hørt Bælternes Fiskeriforening og Skånsomt Kystfiskeri Producentorganisation.

Der er ikke modtaget bemærkninger fra Bælternes Fiskeriforening.

Der er ikke modtaget bemærkninger fra Skånsomt Kystfiskeri Producentorganisation.”

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse skrev den 30. juli følgende:

”Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har ingen bemærkninger til høringen vedrørende; tilladelse til etableringen af stenrev på to lokaliteter ved Gårdbæk, Aabenraa Kommune og Kragenæs Sønderborg Kommune.”

Aabenraa Kommune skrev den 23. juli 2024 følgende:

”Aabenraa Kommune har ingen bemærkninger til det ansøgte, og mener ikke at der er væsentlige indvirkninger på miljøet ved udlægning af sten og plantning af ålegræs. Projektet anses for at være positivt for natur og miljø i området.

Kommune har ikke kendskab til andre projekter, som skal inddrages i den kumulative vurdering.”

Sønderborg Kommune skrev den 5. august 2024 følgende:

”Hvad er formålet med stenrevet ved Kragenæs? I de andre ansøgninger jeg har set, etableres der stenrev ved udløb af vandløb, hvor der er gydning af ørred i vandløbet. Når smolt så udvandre fra vandløbet, kan de søge ophold/skjul ved stenrevet. Ved Kragenæs er der ikke fiskeproducerende vandløb i nærheden.

Forventer I at etablering af stenrev ved Kragenæs giver anledning til ændrede sandaflejringer ved kysten?

Vandløbet K4 har et problematisk udløb, som bliver ved med at sande til. Vi har snakket om mange forskellige løsninger, en speciel sluse eller søge om at forlænge røret længere ud, men vi er i tvivl om, hvad der er en holdbar løsning. Etablering af stenrev må ikke forværre udfordringerne ved K4 eller mulighederne for at finde en holdbar løsning.”

Langelands Museum skrev den 21. august 2024 bl.a. følgende:

”(…) Kegnæs Ende: Udfra tidligere registreringer i området, samt topografiske indikatorer, vurderes der at være lav risiko for at påføre skade på evt. ukendte fortidsminder i forbindelse med etablering af de ansøgte stenrev.

Gårdbæk Sønderhav, Flensborg Fjord: Udfra tidligere registreringer i området, samt topografiske indikatorer, vurderes der at være lav risiko for at påføre skade på evt. ukendte fortidsminder i forbindelse med etablering af de ansøgte stenrev og udplantning af ålegræs (...)”

Slots- og Kulturstyrelsen skrev den 22. august 2024 følgende:

”Tak for bekræftelsen, i så fald stiller SLKS ikke et vilkår om marinarkæologisk forundersøgelse.”

Alle bemærkninger blev sendt i partshøring og Kystdirektoratet modtog den 12. august 2024, samt den 23. november 2024 bl.a. følgende bemærkninger:

” (...) Ang. stenrev ved Kegnæs ende, jeg vedhæfter kort fra vand og natur i Sønderborg kommune og et kort fra miljø gis, som jeg har lavet, her viser jeg beliggenheden på stenrev på 40 meter, og afstanden til det rørslagte udløb K.4, og der er over 220 meter fra stenrev til røret, jeg ser ikke noget problem hvis kommunen evt. vil forlænge deres rør, og ang. sandaflejringer ved kysten, så mener vi ikke at stenrev som laves som det ansøgte, altså i 1 lag på havbunden og ikke over ca. 40 cm i højden vil have nogen indflydelse. Og der for mener vi ikke at dette lille stenrev vil have nogen indflydelse på det rørslagte udløb.

Ang. formålet med stenrevet, ja det helt klart at ved at etablere flere stenrev omkring vores kyster så vil vi skabe bedre biodiversitet og en bedre biotop, hvor fiskeyngel og andre levende organismer vil stor trives, dette ser vi ved de 3 stenrev som er færdige, og som er lavet på samme måde.

(...) Der vedhæftes kort over områder, hvor det fremgår tydeligt at vi ikke høster ålegræs inden for NOVANA- ålegræstransektet, vi har markeret med tusch hvor vi høster en mindre del, vi har valgt 3 steder så vi ikke fjerner meget, men fordeler dette.”

Klagevejledning

Dette dokument indeholder tre afgørelser:

- afgørelse om at give tilladelse til projektet
- afgørelse om, at der ikke skal udarbejdes en konsekvensvurdering

- afgørelse om, at projektet ikke er omfattet af miljøvurderingslovens anvendelsesområde

Afgørelserne kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

For afgørelserne gælder følgende:

- Kystdirektoratets afgørelse kan alene påklages for så vidt angår retlige forhold.
- Klagefristen er 4 uger fra den dag afgørelsen er meddelt.
- Der klages via Klageportalen, som der er et link til på forsiden af <https://naevneneshus.dk>. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Man logger på via www.borger.dk eller www.virk.dk typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Det koster 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer i gebyr at indgive en klage. Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen.
- Klageberettigede efter kystbeskyttelsesloven er:
 - 1) adressaten for afgørelsen,
 - 2) ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
 - 3) enhver, der har en væsentlig individuel interesse i sagens udfald,
 - 4) en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
 - 5) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
 - 6) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
 - 7) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser, og
 - 8) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen, og som repræsenterer mindst 100 medlemmer.
- Klageberettigede efter kysthabitatbekendtgørelsen er:
 - 1) adressaten for afgørelsen,
 - 2) ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
 - 3) enhver, som har en væsentlig, individuel interesse i sagen,
 - 4) en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
 - 5) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
 - 6) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,

7) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser, og

8) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen og som repræsenterer mindst 100 medlemmer.

- Klageberettigede efter miljøvurderingsloven er:

1) miljøministeren,

2) enhver med retlig interesse i sagens udfald, og

3) landsdækkende foreninger og organisationer, der som formål har beskyttelse af natur og miljø eller varetagelse af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen og har vedtægter eller love, som dokumenterer deres formål, og som repræsenterer mindst 100 medlemmer.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis man ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal man sende en begrundet anmodning til Kystdirektoratet. Kystdirektoratet videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt anmodningen kan imødekommes.

Fristen for eventuelt søgsmål ved domstolene er 6 måneder, jf. § 18 b i kystbeskyttelsesloven, samt § 54, stk. 1, i miljøvurderingsloven.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Hvis der bliver klaget over afgørelsen kan tilladelsen ikke udnyttes, før klagesagen er færdigbehandlet, medmindre Kystdirektoratet eller Miljø- og Fødevareklagenævnet konkret bestemmer andet.

Med Venlig Hilsen

Julie Elisa Søby
juels@kyst.dk

Kopi: Søfartsstyrelsen, Trafikstyrelsen, Miljøstyrelsen, Plan- og Landdistriktstyrelsen, Fiskeristyrelsen, Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse, Slots- og Kulturstyrelsen, Moesgaard Museum, Sønderborg Kommune, Aabenraa Kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening, Friluftsrådet, Fritidshusejernes Landsforening, EjendomDanmark og Geodatastyrelsen.

Kystdirektoratets afgørelse offentliggøres på Kystdirektoratets hjemmeside.